

si napravljajo domači mnogotere jedila: bo-a-sho, k-kao, amar in poepoe; poslednje dve si hranujejo v velikih zalogah.

*Nektere šege Kalmukov**)).

Potovajoči malar Kiesewetter pride enega dne med četo Kalmukov, tistega mongolskega plemena v Azii, ki se spoznava k véri Fo in pod kosminastih šotorih prebiva, s kterimi se od kraja do kraja preseljuje, le od lova in živinoreje živi. Ravno je eden izmed njih umrl. Berž so šotore iz tal sneli in jih predstavili kakih sto stopinj preč od tistega mesta, kjer je merlič obležal. Vsa množica se je umaknila mertvem, namesto da bi bili njega zunaj svojega stanovanja pokopali. K pogrebu pride hitro eden njenih duhovnikov, ki nad merličem moli in neke čudne znamenja dela, na zadnje pa mu na več krajih kožo odere, češ, da duša zamore iz telesa. Ko je merlič že merzel, ga z eno peterih mongolskih prvotnih stvari: z lesom, ognjem, zemljo, železom ali vodo spravijo v večni pokoj, to je, ali ga sožgó, ali s kamnjem zadelajo, ali pokopljejo ali v vodo potopijo. Po rojstnem letu merliča se ravna tudi pogreb njegov. Leta imenujejo Kalmuki po sledečih dvanajstih živalih: eno se imenuje miš, drugo krava, tretje ris, četrto zajec, peto drakon, šesto kača, sedmo konj, osmo ovca, deveto vol, deseto kokoš, enajsto pes, dvanajsto prešič. Teh dvanajst let pa pomnožujejo s tem, da vsakemu pristavljajo še vsaktero gori omenjenih peterih prvotnih stvari; tako na priliko štejejo: miš les, miš ogenj in tako dalje. Na to vižo štejejo čas po teh 60 letih, ktere po tem še razverstujejo v možke in ženske leta, ktere imajo zarisane na leseni pratiki, ktera na dvorišču visi.

Za poduk in kratek čas.

Stare vraže še dandanašnji ljudstvo moré.

(Dalje in konec.)

Ljudstvu je omíke potreba na duši in na telesu, — vé, da to vsak človekoljub živo spozna, ker nevednost in vraže so nesreča svetu na vsako stran. Če je tudi kaj tacihsamopašnikov še na svetu, ki mislijo, da je dobro, ako je ljudstvo nepodučeno, ker se tako lože za nos vodi pa tudi v pokoršini lože obderžuje, je vendar gotovo, da noben pošten človek kaj tacega misliti ne more, še manj pa smé pravi kristjan tacihs misel navdan biti, da bi za ktereга koli človeka na svetu prav bilo, ako od Stvarnika prejeti „talent“ zakopava.

Zdaj je pa treba odgovora: kdo naj mu potrebno omiko delí? Kar zadeva dušo, ga podučava duhoven pastir; kar zadeva poljodelstvo, ga uči kmetijska družba. Kar pa vraže tiče, ajdovske šege in nemarne navade, naj ga uči šola in kdor kaj prida vé in zná. Kdor z ljudstvom več opraviti ima, kdor ga podučuje v mladih letih, kdor mu skerbí za dušno in telesno srečo, tistemu se naj bolj spodobí, da odpravlja vse, kar duh v nemarnosti zadržava, kar naj pred dušo spridi, potlej pa še časno srečo vzame.

Še imenitnejše pa je prašanje: kako se pomaga? Rekel sem že, da bi se bilo že gotovo kaj več pomagalo, ako bi pripomočki tako lahki in odkriti bili kakor niso. Koliko jih je, ki še ne vejo: kje vzrok tolikanj rev in nadlog tičí! Kdor pa hoče ternje z njiv spraviti, ni dosti, da požar naredí, tudi ne pomaga, če pri polti poseka; komaj spomlad pride, je že spet vse obrašeno. Kdor hoče slabe šege odpravljati, ne bo zmirjal ljudi toliko za tega voljo, kar so ravno storili; ako ima pamet in pripomočke, si bo prizadeval, da jih na drugo pot spravi, da jih drugič reve ne zadenejo. Pri takih rečéh ne pomaga očitanje, ampak le škoduje, ker dostikrat tisti, ki ga je nesreča za-

dela, sam ne vé, od kodí da pride. Tisti, ki hoče kaj dobrega svetovati, mora svoj svét dati, preden nesreča v hiši sedí. Jez mislim, kdor je marljivo bral: od kodí da izhaja mnogo rev in nadlog, bo že spoznaval, kje da je treba pomagati, da se saj huje vraže in krive šege odpravljajo. Se vé da je ljudstvo še v sto in sto drugih nevarnih vražah zapleteno, pa se bo že kdo dobil, da ga bo po svoji moči podučeval; kar bo pa še le tedaj mogoče, ko bo ljudstvo večje vraže zapušati jelo. Dušni pastirji, ki poznajo cele soseske in fare, vedó tudi naj bolje, kaj in kako je treba pomagati tu ali tam; oni morajo vediti, kako se podučava, da ljudstvo z veseljem uk posnema in da učenika spoštuje kakor očeta, ki mu skerbí za dušo in telo.

Kar mislim jez o tem govoriti, veljá sploh za vse ljudstvo; kako naj se pa v tem ali unem kraju kdo tega deležen storí in kako se v drugih rečéh pomaga, naj bo skerb tistim, ki so tamkej znani z ljudmi. Tako si prizadevajmo zvesto podpirati ljudstvo, da kjer koli je še zakopano v škodljive vraže, se reši iz njih, da bo moglo v prihodnje bolje napredovati, da ne bo v svojih neokretnih mislih novih znajdb zametovalo, da ne bo, na priliko, vpilo kakor je, ko je železna cesta prišla: „da se hudič po nji vozi!“

Mene je k temu spisu prignál živi spomin na tolikanj krivih in žalostnih zapopadkov v raznih rečéh, kakor sem že zgorej omenil. Zato sem tudi sklenil pripomočke na roke dati, da bi se s podučanjem saj naj gerše vraže odpravile. Zatoraj sem pokazal, kje tičí korenina mnogih krivih vér.

Ker je pa korenina ta, razun podedovanih ajdovskih zapopadkov, vsajena v krivem zapopadku natornih prikazkov, posebno pa v napačnih mislih hudega vremena, bliskanja, gromenja in toče, hočem od tega kaj več govoriti. Zraven bo pa treba še tudi kaj drugih prikazkov omeniti, ki so s temi v zvezi in ravno tako važni za prostega kmeta kakor za učenega človeka.

Na Dunaji.

Simon Šubic.

Drobtinčica za življenje.

Pravila ali regeljce številstva, da bo prav za te in tvojega bližnjega, naj ti bojo: Poštevaj (multipliciraj) si pošteno svoje premoženje, — doštevaj (adiraj) prijatlu, ako je v potrebi, — odštevaj (subtrahiraj), če ti kak opravljivec bližnjega gerdí, — razštevaj (dividiraj) med uboge, če te je Bog blagoslovil z bogastvom; — šteje dobro svoje prijatle, pa ne šteje jih, kadar si v sreči, šteje jih le v nesreči.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Siska 10. maja. Čeravno žitna kupčija ne gré več tako spod rok kakor konec unega mesca, je bilo vendar ob kratkem okoli 12.000 vagánov koruze (nove po 3 fl. 24 do 30 krajc.) in blizo 6000 vagánov pšenice (valaske po 5 fl. 15 do 6 fl. 15 kr., pančovske po 5 fl. 45 do 6 fl. 15 kr., temeške po 6 fl. 30 do 45 kr., banaške po 7 fl. do 7 fl. 15 kr.) nekaj na špekulacijo, nekaj na Krajsko prodanih, in še več bi se je bilo spečalo, ako bi Teržacani kaj več veselja do nakupovanja kazali. Iz Karlovca se piše, da ne gré koruzna cena več tako na kviško kakor je šla poslednji čas; nove koruze po 3 fl. do 30 do 50 krajc., naj lepše pa po 3 fl. 57 kr., je lahko kupil kolikor koli je je kdo hotel, in ker od morja še ni nič slišati, da bi po žitu kaj prašali, bo pred ko ne žitna cena počasi spet padala.

Iz Gradca 12. maja se piše v dunajski „Gesch. Ber.“ sledeče: „V tem ko v doljni Austrii, na Ogerskem in Laškem slaba vinska letina žuga, se pričakuje pri nas na Štajarskem dobra. Dosihmal ni terta nič škode terpela (?), in čeravno ne bo obilo vina, ga vendar tudi celó malo ne

*) Od obleke Kalmukov ima tudi pri nas tisto debelo zimsko sukno imé, ki se mu kalmúk pravi, ker Kalmuki nosijo plajšče iz enacih bornih plaht.

bo, ako ne pride vprihodnje kakošna uima čez terto. Tudi sadja se prav veliko (?) pričakuje, in sadje pri nas veliko zdaja, ker dosti mošta iz njega narejamo. Reči pa moramo, da štajarske vina, dokler so mlade, niso pripravne za izvožnjo v ptuje dežele in tedaj dosihmal nimajo nobene posebne vteže na vinsko ceno po svetu. Dandanašnji se memo družih let veliko manj vina povžije; vedni premen vremena (?) in pa pomanjkanje dnarja je tega krivo.“

Iz Ljubljane 18. maja. Iz Dunaja smo zvedili, da svitli veliki škof in knez goriški gg. dr. Andrej Gollmayer bojo prihodnji teden Dunaj zapustili in da bi utegnili v saboto pred Binkošti v Ljubljano priti, kjer bojo v nedeljo po Binkošti slovesno posvečeni.

Iz Ljubljane. Sejm ljubljanski je pri kraji; preteklo sredo opoldne je magistrat „frenko“ spred mestne hiše spravil, kar je bilo znamenje konca dolgočasnega sejma — zares dolgočasnega! ker, čeravno vés sejm ni bil veliko vreden in je bila sploh kupčija majhna, so posebno zadnji teden kramarji le eden družega gledali in eden k družemu vas hodili. Če na Dunaji se celó od tega govori, da bi letni sejmi popolnoma jenjali, bi bila pač živa potreba, da bi se v Ljubljani saj dolgočasni 14dnevi okrajšali na en teden; da bi pa se gostivnice pritožiti ne mogle, da jim potem odide zaslužek od tergovcev in kramarjev, če sta dva sejma krajša, naj bi se 3dnevi raztegnili tudi na en teden, to je, vsak sejm naj bo od pondeljka do sabote. Mi ponavljamo to v imenu terpinčenih (martranih) tergovcev, ki želijo, da bi naša sl. kupčijska zbornica za to premembo si prizadjala; saj ona ravno tako, kakor mi, dobro vé, da sedanji časi niso več nekdanji, in da tudi čas je dnar, in da tisto, „kdor noče celi čas ostati, naj pa pred domú gré“, ne more veljati.

Novičar iz raznih krajev.

Odkar ste angležka in francoska vlada zavergele od avstrijske vlade nasvetovani predlog zastran mirne sprave z rusovsko in ste angležka in francoska vojskine strune spet hujše napéle, je stopila vsa ta zadeva v novo dôbo, ktere izid je zdaj še popolnoma neznan. Iz Dunaja se piše, da pri teh navskriž-mislih bode avstrijska vlada tisti del turškega cesarstva, v kterega brambo se je zavezala, s svojo armado branila, al v napad Rusije se ne bo spustila, ako jo Rusija pri mirú pusti. Da se Rusi na hudo vojsko pripravljajo, je očitno iz novega ukaza cara Aleksandra, ki je bil te dni oklican in kateri velí, da je zdaj carstvu popolna armada na suhem in na morji neobhodno potrebna; za tega voljo se bode novo rekrutiranje (v zahodnih deželah po 12, povsod drugod po 7 mož od 100) mesca junija začelo, ki mora končano biti mesca julija. Kmaló potem se je razglasila tudi novica, da je dozdanji ministerstva predsednik Neselrode odstopil in namesto njega grof Tolstoj izvoljen; od druge strani pa se terdi, da Neselrode je kar je bil, in da Tolstoj, ki je sedanjemu caru, ko je še carevič bil, v diplomatičnih opravilih pomagal, je zdaj le za ministra vnanjih zadev postavljen. — Zdaj so zapisniki dunajskega zbora znani; vse to, kar se je že prej vedilo, se v njih bere in očitno vidi, da Rusija nikakor ne dovoli, da bi se ji oblast na črnem morji kaj okrajšala. — Poljci v Parizu so vsi židane volje, odkar jim je cesar Napoleon unidan na njih pismo sledeče odgovoril: „Vaše pismo me je močno ganilo; pričakoval sem od Vas kaj tacega. Dozdaj nisem za Poljsko mogel tega storiti, kar bi bil rad storil. Al kakor danes reči stojé, smem upati, da bi Vam utegnil koristen biti, nadaljajoč delo tistega, čigar naslednik sem.“ — V tem, ko se zunaj vojske veliko govori in piše, se pa v vojski le malo opravlja. Goršakov naznanja iz Kríma od 8. t. m., da je bombardiranje precej zmerno in da ladije francoske

in angležke, ki so se unidan na morje spustile, so se spet pred Sevastopolj vernile; lord Raglan pa je pisal, da 10. dan t. m. so Rusi dvakrat z veliko silo udarili nad desno stran grabnov, pa so vselej nagloma nazaj zapodeni bili. — Angležko-francoske ladje so že spet na izhodenjem morji; ali bojo letos kaj več opravile kot lani, se ne vé; toliko pa je gotovo, da novi ladijni poveljnik še ni ukazal „fantom nožev brusiti“, kakor Karliček lani. — Če bi se v sedanjo vojsko še naš cesar in kralj pruski spustila, bi bile skor vse tiste imena cesarjev in kraljev v ti vojski, kakor v veliki pred 40 leti, namreč: Napoleon, Aleksander, Franc (Jožef) in Friderik Vilhelm, le namest angležkega kralja Jurja je zdaj kraljica Viktorija. — Angleži mislijo dolgo v Krimu ostati, ker je vlada naročila veliko semen (travin in zelenjadnih) tje poslati za obdelovanje rodovitnih krajev. — Sultan je odpustil kristjanom glavni davek (harač) in jih bo jemal vprihodnje tudi v armado, toda v posebne kardela. — Pianori-ta so v pondeljek zjutraj ob 5. v Parizu ob glavo djali. — V torek je cesar Napoleon s slovesnim nagovorom odperl obertnijsko razstavo. — Pogodba za zvezo avstrijskega in rusovskega telegrafa je bila 15. t. m. na Dunaji podpisana. — Serbski general Kničanin je spet tako zlo zbolel, da bo težko se ozdravil. — Romarji iz Jeruzalema so prišli srečno v torek v Terst nazaj. — V Lignicu na pruskem Šlezkem je policija razglasila, da vsakdo, kdor domá ali zunaj doma kakošnema beraču kaj daruje, mora 3 tolarje kazni plačati. Na to vižo se hoče konec storiti pohišnemu ali popotnemu beračenju; resnično ubogi naj se oglasijo pri policiji.

Radi pojmo!

Kjer večno
Je srečno
In sveto nebó,
Tam hoče
Bog Oče,
Da angel' pojó.

Planina
Se zgrinja
U tičjemu zbor',
U travi
Napravi
Jo murenčev kor.

Na polji
U doli
Škerjanček žgolí,
Kjer h petji
Uneti
Človeka želí.

Pri tičih
Po gričih
Zapojmo glasno;
Okoli
Po polji
Pa ravno takó.

U hiši
Naj sliši
Mladine se glas,
Prepeva,
Prideva
Naj sivček svoj bas.

V sladkosti,
Britkosti
Zapojmo enó;
Saj tudi
Labudi
U petji merjó.

Nedolžen,
Pobožen
U petji živí.
Kdor tuta
In muta,
Ga prida nič ni.

Neslani,
Zuzdani,
Le ti naj moléé;
Saj šoga
Uboga
Med slavce ne gré!
Poženčan.

Stan kursa na Dunaji 16. maja 1855.			
Obligacije državnega dolga	5 %	79 1/4 fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl. 81 1/4 fl.
	4 1/2 %	69 „	Windšgrac. „ 20 „ 29 5/8 „
	4 %	62 1/4 „	Waldstein. „ 20 „ 28 1/2 „
	3 %	49 „	Keglevičeve „ 10 „ 10 „
Oblig. 5% od leta 1851	2 1/2 %	39 1/4 „	Cesarski cekini. 5 fl. 56
		100 5/8 „	Napoleonor (20 frankov) 10 fl. 4
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		72 1/2 „	Suverendor 17 fl. 24
Zajem od leta 1834 . . .		217 „	Ruski imperial 10 fl. 15
„ „ 1839 . . .		116 „	Pruski Fridrihsdor . . . 10 fl. 38
„ z loterijo od leta 1854		100 5/8 „	Angležki suverendor . . 12 fl. 37
„ národni od leta 1854		84 1/8 „	Nadavk (agio) srebra: na 100 fl. 28 1/2 fl.

Loterijne srečke:

V Terstu 16. maja 1855: 38. 74. 17. 10. 1.
Prihodnje srečkanje v Terstu bo 30. maja 1855.